

**Concerto
BUDAPEST**

2024. JANUÁR 19.
PÉNTEK 19.30 | Müpa

ARVID ENGEGÁRD
és a Concerto Budapest

ARVID ENGEGÁRD © Espen Mortensen

ÖRKÉNY
ÖI
SZÍNHÁZ

BRAHMS Variációk egy Haydn-témára, op. 56

Téma (Szent Antal-korál)

1. variáció: *Andante con moto (Poco più animato)*
2. variáció: *Vivace (Più vivace)*
3. variáció: *Con moto*
4. variáció: *Andante (Andante con moto)*
5. variáció: *Poco presto (Vivace)*
6. variáció: *Vivace*
7. variáció: *Grazioso*
8. variáció: *Poco presto (Presto non troppo)*

Finale: Andante

SCHUMANN Versenymű négy kürtre és zenekarra, op. 86

Lebhaft

Romanze - Ziemlich langsam

Sehr lebhaft

- szünet -

STRAVINSKY Petruska K012

1. kép: *Vásári forgatag*
2. kép: *Petruska szobája*
3. kép: *A Mór szobája*
4. kép: *Vásári forgatag, estefelé*

Benyus János, Tóth Bálint, Lakatos Péter, Hamar Máté kürt
Concerto Budapest

Vezényel: **Arvid Engegård**

CONCERTO BUDAPEST SZIMFONIKUS ZENEKAR – zene szenvedéllyel

A Concerto Budapest szimfonikus zenekar Magyarország egyik vezető nagyzenekara. Egyéni hangzásával, nagy ívű műsorszerkesztésével különleges és meghatározó szereplője a magyar és nemzetközi zenei életnek. Széles repertoárja a jól ismert klasszikusoktól napjaink kortárs darabjaiig terjed. Progresszív karaktere elementáris erővel nyilvánul meg zenészei játékában, előadásukat a zene szenvedélyes szeretetével teszik feledhetetlenné a közönség számára is.

A zenekar egyike Magyarország legrégebbi együtteseinek, a több mint százéves múltat magáénak tudható Concerto Budapest elődje 1907-ben alakult meg. Zeneigazgatója és vezető karmestere a 2007-es centenáriumi óta Keller András világhírű hegedűművész-professzor, a Keller Quartet alapítója.

A Concerto Budapest Keller András személyében és vezetésével a magyar kamarazenélés legnevesebb tradícióit viszi tovább, melyeket Bartók Bélától és Weiner Leótól Végh Sándoron és Rados Ferencen át Kurtág Györgyig ívelő folytonosság és zenei szellemiség fémjelez.

A zenekar állandó vendégei olyan elismert magyar zenészek, mint Takács-Nagy Gábor, Eötvös Péter, Ránki Dezső, Várjon Dénes, Kelemen Barnabás, Baráti Kristóf, Fenyő László, Szűcs Máté, Berecz Mihály és Perényi Miklós, visszatérő nemzetközi vendégzsolistái közé tartozik Gidon Kremer, Heinz Holliger, Isabelle Faust, Khatia Buniatishvili, Lucas Debargue, Mihail Pletnyov és Jevgenyij Koroljov.

A Concerto Budapest tiszteletbeli elnöke Kurtág György, a kortárs zene élő legendája.

KEDVES KÖZÖNSÉGÜNK!

Az idei évad koncertismertetőit egy zenetudós írja. Nem kell megjedni: Mona Dániel zenetörténész valamennyi általa vezetett műsorban vagy a keze alól kikerülő írásban arra törekszik, hogy közvetlen, figyelemfelkeltő és gyakran szórakoztató stílusban hozza közelebb a klasszikus zenét a hallgatókhoz. Ifjúsági programok vezetője, hangversenyek és fesztiválok házigazdája, pódiumbeszélgetések moderátora, zenekritikus és tanár – egyszóval ismeri a hazai koncertélet történéseit és szereplőit, valamint tudja, hogyan lehet közérthetően beszélni a zenéről. Koncertjeinkre is alkalmazható mottója:

HALLGASSANAK SOK JÓ ZENÉT!

Johannes BRAHMS

Variációk egy Haydn-témára, op. 56

- 1. Míg korai variációs műveiben Brahms a felhasznált téma dallamát helyezte a középpontba, később – így itt is – a harmóniai váz köti össze a változatokat.**
- 2. A témából, nyolc variációból és fináléből álló darabot 1873. november 2-i bécsi ősbemutatója óta Brahms legnépszerűbb művei közé sorolják.**
- 3. A felhasznált téma valójában nem Haydntól, hanem tanítványától, Ignaz Pleyeltől származik, eredetileg pedig egy Pádulai Szent Antal tiszteletére énekelt hagyományos osztrák dallam.**

Arvid Engegård neve egyet jelent a kiszámíthatatlan, meglepetésszerű, ösztönös, mégis üzembiztosan professzionális és lélekhúrokat pengető zenéléssel. A norvég hegedűművész ezúttal karmesterként áll a Concerto Budapest élére, és a koncertet nyitó mű különösen alkalmas arra, hogy egy dirigens megmutassa benne a saját és a zenekar sokszínűségét. A variációkban ugyanis a legkülönbözőbb karakterek, tempók és stílusok vonulnak fel. A hagyományos, kétszer négy ütemből álló periódus helyett itt kétszer öt ütemet kapunk, és ez a szerkezet kitart a darab végéig. Az alapvetően fűvósokon megszólaló téma utal a dallam eredeti apparátusára. Az archaikus korálszerű melódia a variációk során már alig ismerhető fel. Elsőként lüktető kürtök billentik ki az addigi hangulatot, majd a vonósok törnek ki. Később visszatér a téma hangulata és jellege, amelyet aztán a fafűvósok csendes játéka követ. A felfelé törekvő variáció után villámgyors futamokban lefelé rohanó változat szól, majd a rézfűvósok harcias hangot ütnek meg. Straussi keringő következik, amely után sikamlós ellenponttechnika felé veszi az irányt a szerző. Végül egy mini variációsorozat, egy passacaglia zárja a művet, amely a barokk hagyományoknak megfelelően egy – jelen esetben ötütemes – ismétlődő basszusalapra épülő tétel. Közel húsz perc alatt tehát számos külön világ jelenik meg, mígnem visszatér az eredeti téma – immár harsogva, diadalmasan. És akkor még nem is beszéltünk a koncert többi színéről...

Robert SCHUMANN

Versenymű négy kültre és zenekarra, op. 86

- 1. A háromtétéles versenymű 1850 februárjában hangzott el először, Lipcsében.**
- 2. Bár a mű sok szempontból megfelel a concerto műfajának, Schumann a Konzertstück kifejezést használta, amely többnyire egytétéles hangversenydarabokat jelölt akkoriban.**
- 3. Az ősbemutatón a négy szólista az akkoriban legújabbnak számító kromatikus kürtökön játszott, de a szerző a zenekarba további két natúrkürtöt is beírt.**

„Azt hiszem, egészen különleges” – írta négy kültre és zenekarra komponált művéről Schumann. És tényleg: ha csak az apparátust megnézzük, már szembesülünk vele, hogy ez nem mindennapi alkotás. Kis túlzással a zongoristákon és hegedűsökön kívül minden hangszeres művész szenved attól, hogy nem elég széles a rájuk írt repertoár. Épp ezért „egészen különleges”, amikor egy komponista nem egy, hanem rögtön négy kürtöt helyez művének középpontjába. (Anno Telemann írt még négy kültre, később pedig Ligeti.) Annál is inkább, mert a hangszer akkortájt kezdte elnyerni ma is ismert alakját. A billentyűkkel lehetővé vált a kromatikus játék, vagyis immár nem csak egy hangnemben, és nem csak bizonyos hangokat tudott megszólaltatni. A zenekarban persze azért ott csücsül a hagyományos két natúrkürt (ma már nyilván az is modern hangszer), de a szólókban olyan frázisokat hallhatott a 19. század közepének közönsége, mint korábban nem gyakran. No meg a kürtfanfárokot, -szignálokat, amelyek valahogy összekötődtek akkoriban a németséggel, ezért őket hallva azonnal egy német erdőben és egyéb tájakon érezzük magunkat. Az első tételt nyitó tulajdonképpeni zárómotívum – vagyis a zenekari bevezető hiánya – bizonyítja, hogy Schumann eredetileg nem tervezett nagy versenyművet írni. A szonátaforma azért így is szépen kirajzolódik. A csellókon és oboákon induló lassú tétel kánonban megszólaló szólistái olykor Wagner kürtegyütteseire emlékeztetnek, a szünet nélkül berobbanó finálé pedig jellegzetes ritmikával, szinte rögeszmésen zárja a művet.

Igor STRAVINSKY

Petruska K012

- 1. A Gyagilev vezette Orosz Balett 1911 júniusában mutatta be a művet a párizsi Châtelet Színházban Mihail Fokin koreográfiájával.**
- 2. A Tavaszi áldozat és a Tűzmadár mellett ez Stravinsky harmadik nagy balettje.**
- 3. A 1830-as évek vásári hangulatát megidéző, négy képből álló történet három főhőse, Petruska, a Balerina és a Mór a commedia dell'arte tipikus figuráira (Pierrot, Colombina és Arlecchino) emlékeztetnek.**

Stravinsky zenéjében van valami kettősség: egyszerre félreismerhetetlenül egyedi, miközben állandóan megújuló, ezért a legkevésbé sem egységes. És most ne is menjünk bele abba, hogy a szerző egyszer csak vett egy fordulatot, és elkezdett neoreneszánsz zenéket írni. Elég, ha az 1910-es évek elejét vizsgáljuk, amikor Stravinsky a *Tavaszi áldozat* partitúrájával küzdött. (A balett botrányt kiváltó zenéjét aligha kell bemutatni.) A nyers és ősi energiákat sugárzó, dübörgő zene komponálása közben a szerző pihenésképp írt egy koncertdarabot. Volt egy paprikajancsiról szóló víziója, a Genfitő partján sétálgatva pedig megálmodta hozzá a címet is. Gyagilev – miközben izgatottan várta a *Tavaszi áldozat* anyagát – olyan lelkes lett az új zenétől, hogy arra biztatta Stravinskyt, írjon belőle egész estés művet. És voilà, elkészült a *Petruska*. Ironikus, groteszk, gúnyos, érzelmeket idézőjelbe tevő, az elérzékenyülő közönséget kifigurázó táncjáték jött létre, amely azonban önálló koncertdarabként is kiválóan működik. A történet szerint Petruska szerelmes a Balerinába, aki viszont a szép szál (de buta) Mórhoz vonzódik. A Mór elzavarja, majd leszúrja Petruskát, aki szellemként tér vissza, hogy kikacajjon mindenkit. A zene szinte villódzik a dinamikus hangszerezéstől, illetve ahogy az apró dallamsejtek sűrűn váltogatják egymást. A dobpergés mindig felhívja a figyelmet a dramaturgiai-
lag kiemelkedő eseményekre, a hangszerek pedig érzékletesen illusztrálják ezeket az eseményeket. A paraszti síppal (klarinét) táncoltatott medve (tuba) vagy Petruska fanyar nevetése mind Stravinsky hangszerezési zsenialitását tükrözi.

Arvid ENGEGÅRD karmester

A neves norvég kamaramuzsikus a 2006 óta világszerte turnézó Engegård Quartet alapítója és elsőhegedűse. Kiváló karmester, mely minőségében nem először érkezik Budapestre. Hangszeres tanulmányait a Trondheimi Konzervatóriumban és az Eastman Zeneiskolában végezte. Zenei életének fontos lépése volt, amikor Salzburgba utazott, hogy Végh Sándor irányítása mellett képezhesse magát hegedűművészként. Egy évvel érkezése után Végh a Camerata Academica élére nevezte ki, ezt a pozíciót nyolc éven át töltötte be. Nagyon gyümölcsöző esztendőök voltak: Schiff András zongoraművésszel például ekkor vették fel Mozart összes divertimentóját és zongoraversenyét. Kamarazenészként a legrangosabb fesztiválokon, szemináriumokon fordult meg, például a Lockenhausi Fesztiválon, a Musiktage Mondsee-n, a Mozart Wochén és a Prussia Cove-on. 1999 óta vezényel, hazájának élvonalbeli együtteseivel olyanokat is, mint a Salzburgi Mozarteum zenekara vagy a BBC koncertzenekara. 2004-ben Knut Kirkesætherrel megalapították a Lofoten Nemzetközi Kamarazenei fesztivált, melynek ő a művészeti igazgatója.

BENYUS János kürtművész

A Magyar Állami Operaház és a Concerto Budapest elsőkörtöse, a Junior Prima díjas In Medias Brass alapító tagja. Amerikától Európán át egészen Ázsiáig hat nemzetközi kürtversenygyőzelmet tudhat magáénak, míg az In Medias Brass tagjaként öt első helyezés mellett két második díj és több különdíj tulajdonosa. Saját szervezésű fesztiváljukon nemzetközi rézfúvósversenyeket is rendeztek. Számos itthoni és külföldi fesztivál és koncert fellépője. Rendszeresen tart messterkurzusokat, illetve több verseny zsűritagjaként is szerepelt. A német kürtgyártó Hans Hoyer cég támogatott művésze.

TÓTH Bálint kürtművész

Balassagyarmaton kezdett kürtölni 1998-ban, édesapja, Tóth Miklós tanítványaként. 2002-től a budapesti Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskolában Beleznyai Tibor növendékeként folytatta tanulmányait. 2004-ben első, 2006-ban második díjat nyert a szakközépiskolák országos versenyén. 2007-ben felvételt nyert a Zeneakadémiára, ahol tanára Friedrich Ádám volt. 2008-ban és 2009-ben is első díjat nyert az országos kamarazenei versenyen.

2008-ban megnyerte a Budafoki Dohnányi Zenekar elsőkürtre kiírt próbajátékát, később szólamvezetőnek nevezték ki az együttesnél. 2011-től a Concerto Budapest szólókürtöse, 2013-tól pedig a Magyar Állami Operaház szólókürtöse. 2015-ben Junior Prima díjjal ismerték el eredményeit. A világ számos hangversenytérképében lépett már fel külföldi és magyar zenekarokkal, s olyan karmesterekkel és szólistákkal játszhatott, mint Keller András, Kocsis Zoltán, Kovács János, Christoph Eschenbach, Sir James Galway, Christopher Hogwood, Gidon Kremer, Vadim Repin, Rolla János, Jandó Jenő és Anna Netrebko.

Több kamarakonzerten vett részt a Zeneakadémián, ahol olyan művészekkel léphetett együtt a pódiumra, mint Keller András, Várjon Dénes, Várdai István, Mihail Pletnyov és Perényi Miklós.

LAKATOS Péter kürtművész

1984-ben született Budapesten. Zenei pályáját a szentendrei Vujcicsics Tihamér Zeneiskolában kezdte Szilágyi Istvánnál, majd a Bartók Béla Konzervatóriumban folytatta Beleznay Tibor növendékeként. Kürtművészi diplomáját a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen szerezte, tanára Friedrich Ádám volt. Több országos és nemzetközi verseny győztese és díjazottja. Állandó közreműködője a magyar zenei élet legmeghatározóbb zenekarainak. 2010–2012-ben a Luxemburgi Filharmonikus Zenekar vendégművésze volt Turnézott Japánban, Kuvaitban, Indiában, Ománban, Amerikában és Európa szinte valamennyi országában. 2019-ben debütált a New York-i Carnegie Hallban, 2018-ban pedig a bécsi Musikvereinban. Olyan nagy mesterekkel dolgozott együtt, mint Pinchas Steinberg, Fischer Ádám, Kobayashi Ken-ichiro, Eliahu Inbal és Jurij Szimonov.

2003 óta a Magyar Állami Operaház szólamvezető elsőkürtöse és a Budapesti Filharmoniai Társaság Zenekarának tagja. A 2013/14-es évad Juventus-díjasa, az év ifjú művésze. 2016-ban megkapta az Operaház legjobbjainak járó Komor Vilmos-émlékplakettet. 2022 óta a Concerto Budapest kürt-szólamának tagja.

HAMAR Máté kürtművész

A tamási Lajtha László Zeneiskola után, ahol Bori András volt a tanára, a Pécsi Művészeti Szakközépiskolában, a váci Pikéthly Tibor Zeneművészeti Szakközépiskolában, majd a Bartók Béla Konzervatóriumban folytatta zenei tanulmányait, Szilágyi Lajos, Soós Péter, illetve Beleznay Tibor növendékeként. 2010-ben diplomázott a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen, ahol Tarjáni Ferenc volt a mestere.

2008 és 2011 között a Budafoki Dohnányi Zenekarnak, 2009–2012-ben a MÁV Szimfonikus Zenekarnak volt a tagja. A Magyar Állami Operaház zenekarában 2012 és 2017, illetve 2022 és 2023 között játszott. 2017-ben csatlakozott a Concerto Budapesthez.

2002-ben a pécsi országos kürtversenyen, 2005-ben a fehérgyarmati országos rézfúvóskvintett-versenyen, valamint 2007-ben a chieri nemzetközi kamaraversenyen első díjat nyert.

INZERT

A koncerten elhangzó irodalmi művek:

Magyar rálvasó-gyógyító rítus Bukovinából

ADY ENDRE: Krisztus-kereszt az erdőn

ADY ENDRE: Nem élek én tovább...

KOSZTOLÁNYI DEZSŐ: Boldog, szomorú dal

JÉKELY ZOLTÁN: Nizsinszkihez

Előadja: **Csuja Imre**

az Örkény Színház színművésze

A szövegek szerkesztője:

Mácsai János zenetörténész

A szövegek irodalmi szerkesztője:

Mácsai Pál színész, rendező

Műsorvezető: **Seidl Dénes**

© Horváth Judit

ÖRKÉNY
öi
SZÍNHÁZ

2024. FEBRUÁR 17. 19.30 | ZENEAKADÉMIA

Mihail **PLETNYOV**
KRISTINE Balanas
és a Concerto Budapest

GLAZUNOV: E-dúr szvit „A középkorból”, op. 79 – Prelude

MIHAIL PLETNYOV: Hegedűverseny

CSAJKOVSZKIJ: Manfréd-szimfónia, op. 58

Kristine Balanas hegedű
Concerto Budapest

Vezényel: **Mihail Pletnyov**

19 JANUARY 2024 19.30 | MŰPA

ARVID ENGEĀRD

and the Concerto Budapest

BRAHMS: Haydn-Variationen, Op. 56

SCHUMANN: Concert Piece for four Horns and Orchestra, Op. 86

STRAVINSKY: Petrushka

János Benyus, Bálint Tóth, Péter Lakatos, Máté Hamar horn
Concerto Budapest Symphony Orchestra

Conductor: **Arvid Engegård**

In co-operation with the Őrkény István Theatre: **Imre Csuja**

The Norwegian violinist and conductor Arvid Engegård was once a student of Sándor Végh. He believes that his most important decision was to participate in the courses of this great Hungarian musician in Salzburg. After numerous concerts together with Concerto Budapest, Engegård will on this occasion conduct a programme where German Romanticism is intertwined with Stravinsky's music. Moreover, the pieces will evoke other eras and worlds as well. Right at the beginning, Brahms's Variations on a Theme by Haydn from 1873 will be played. Nonetheless, apart from that of Haydn, a choral theme is also hidden in all of the eight variations and the finale, which, of course, dates even further back in time. In the 19th century, the horn was far less popular with composers for concerto purposes than the violin or the piano. However, Robert Schumann was keen on using it as a solo instrument. What could argue for this statement more than the fact that, in 1849, he composed a piece not simply for one, but for four solo horns? "Petrushka is an old piece of mine. I am not saying that it is poor work. But it is over," said Igor Stravinsky, who loved to shock journalists, in Budapest in 1926. As a matter of fact, he returned to this piece even decades later, and the audience "has never got over it" since.

concerto BUDAPEST

 concertobudapest.hu

 [concertobudapest](https://www.facebook.com/concertobudapest)

 [concerto_budapest](https://www.instagram.com/concerto_budapest)

KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS
MINISZTERIUM

müpa
Budapest